

2017-122

Archeologienota

Hoogstraten Merenweg 5

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Geert EGGERMONT en Annelore VROMANS

2-10-2017

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag door een privaatrechtelijke persoon voor een stedenbouwkundige vergunning te Hoogstraten Merenweg, gelegen buiten woon- en/of recreatiegebied en waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen meer dan 5000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. Het plangebied is in gebruik als landbouwuitbating en grotendeels bebouwd en verhard.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij de relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van de cartografische bronnen sinds eind 18de eeuw kan gesteld worden dat er zich tot 1935 nooit bebouwing bevond op het plangebied. De site is volgens cartografisch materiaal in de 18de en 19de eeuw te situeren deels in en deels tussen twee meren (Groot Meir en Klein Meir). Deze meren zijn in de tweede helft van de 19de eeuw drooggelegd, waarna de site bebost werd. Hoe de site er uit zag vóór ca. 1770 is niet geweten. Over de drooglegging van de Meren is niet geweten of die veel verstoring met zich hebben meegebracht, en of deze natuurlijk zijn verland of door menselijk ingrijpen zijn gedraineerd is ook niet met zekerheid te zeggen. Nadat de Meren werden drooggelegd kwam er een antropogeen aangelegd bos, dat in de eerste helft van de 20ste eeuw werd gerooid. In 1935 verschijnt wordt een woning gebouwd op het plangebied, waarrond zich het huidige hoevecomplex heeft ontwikkeld.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge archeologische waarde kan gegeven worden aan de hogere opduikingen die in de omgeving van het plangebied te vinden zijn. Op deze zandige hoogtes zijn meerdere sites gekend uit de steentijden, meer bepaald het finaal paleolithicum en het vroeg mesolithicum. Deze verwachting is echter niet door te trekken naar het plangebied, dat veel lager gelegen is, in een drassige komvorm, waardoor het minder aantrekkelijk was voor bewoning. Of de meren al aanwezig waren vanaf het finaal paleolithicum is niet geweten, maar is echter niet onwaarschijnlijk. Door hun grillige vorm en de algemeen lagere ligging van de omgeving lijkt het er op dat ze een natuurlijke oorsprong hebben en bvb. niet werden uitgegraven als visvijver in de middeleeuwen. Dit zou kunnen betekenen dat ze natuurlijk werden gevormd na de laatste ijstijd. Ten noorden van het plangebied is een bewoningssite uit de ijzertijd gekend, deze bevindt zich echter buiten de contouren van de meren en dus binnen een andere landschappelijke context. Sites uit de Romeinse periode en landelijke bewoning uit de middeleeuwen is niet gekend in de omgeving. Dit betekent echter niet dat deze er niet is; het is opvallend dat er nog maar weinig archeologisch onderzoek is gebeurd in de regio. Behalve de gekende ijzertijdsite concentreerde het onderzoek in het verleden zich voornamelijk op de steentijdsites op de hogere opduikingen. Het ontbreken van gekende sites uit andere periodes heeft dus eerder te maken met het gebrek aan onderzoek en weerspiegelt meer dan waarschijnlijk niet de archeologische realiteit. Voor het plangebied zelf is de archeologische verwachting echter laag, gezien de ligging in en tussen de beide meren. Deze drassige regio was mogelijk wel interessant voor jacht op waterdieren en visvangst, maar ongeschikt voor bewoning.

De huidige bebouwing en verharding op het terrein heeft reeds voor verstoring van de bovenste bodemlagen gezorgd. Ter hoogte van de af te breken loods is een kelder uitgegraven tot 2m diepte.

Het ontbossen van het terrein in de eerste helft van de 20ste eeuw heeft mogelijk ook voor een verstoring gezorgd. Daarnaast is het onduidelijk of de drooglegging van de meren gepaard ging met verstoringen/ophogingen (bvb. door het opvoeren van grond of door natuurlijke verlanding). In ieder geval is het op basis van bovenvermelde zaken zo goed als zeker dat er geen normale, ongestoorde bodemopbouw aanwezig is binnen het plangebied.

De geplande werken bestaan enerzijds uit oppervlakkige verstoringen zoals de aanleg van verhardingen en een groenscherm die niet dieper gaan dan de reeds bestaande verstoringen, en anderzijds uit ingrepen voor de aanleg van een infiltratievoorziening, van lagunes, van opslagbassins en van een nieuwe onderkelderde loods, die wel dieper in de bodem gaan en mogelijk archeologisch erfgoed bedreigen. Enkele van deze locaties zijn echter al verstoord door de aanwezigheid van een waterciterne en een kelder onder een bestaande loods. Als dit gekoppeld wordt aan de gekende geschiedenis van het plangebied (een drassig gebied waar zich tot zo'n 150 jaar geleden 2 meren bevonden, de hieraan gekoppelde lage archeologische verwachting, een zekere vorm van verstoring door verlanding/drooglegging van de meren en de latere bebossing en rooiwerken) dan lijkt een verder archeologisch onderzoek van het plangebied niet aan te raden. Hoewel de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek, valt op het plangebied weinig tot geen archeologische kennisvermeerdering te rapen, waardoor de kosten-baten analyse negatief zal uitvallen. **Om die reden wordt er geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.**

---

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.